

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

V. Iacobus Andreae Lutheri filio Medico comitatus VVitembergam
proficiscitur, in magnum ibi periculum coniectus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

Rectoribus præteritis, ut scilicet multis doctorum hominum nominibus librum suum impleret atque illustraret, quæ ad X. millia eo in libro leguntur. Et plures quidem vix inspectum auctoritate magis Principis quam ratione ducti, approbarunt: alii diu tergiversati sunt, non sine mutuis altercationibus, alio quod alius approbaverat improban- te, & Superintendente à parcho parcho à diacono (*Helffer* vulgo) dissidentes omnibus inter- rum ex suo arbitrio conscientias suas moderanti- bus. Facere quidam librum hunc Germanice *Wa- pen oder Gesellenbuch* nominarunt, quod mos sit Germanis peregrinantibus libellum circumferre, qui amicorum aut clarorum virorum arma depic- ta, & nomina consignata ostentat. Alii gravius in hunc librum & subsignatores luserunt, hoc disticho:

In libro vita qui non potuere notari,

Nomen in hunc librum composuere suum.

A Daniæ rege quum oblato libro uxor charissima, à Smidelino subornata, ut subscribere petiisset, ille librum in ignem coniecisse fertur.

IV. Postquam ita confarcinator hic multorum nomina emendicatus est, & aliorum sententias ex- quisivit, primo ad Augustum Saxonie Ducem profectus, cui præ ceteris Concordia hæc placuit, liberaliter admodum receptus est, & post ongam habitam cum eo ejusque Doctoribus disputatio- nem (quod non omnes idem sentirent, Smideli- nus vero non aliter quam à Spiritu Sancto dictatus fuisset, à libro suo ne jora quidem discedi vellet) tantum effecit ut liber iste non in Germania tan- tum circumlatus, verum ad Patriarcham quoque Constantinopolitanum missus fuerit, cujus plu- rimum intererat cum Catholica redire in gratiam Ecclesia, à qua seipsum jam ante separarat. Et hunc quidem multis precibus obtestatus fuit Smi- delinus, ut tum miserabilem illam, quæ ob into- lerabilem Romani Pontificis auctoritatem, iam olim acciderat, divisionem, tum eorum qui san- cto quodam tacti desiderio, remedium aliquod reformandæ Ecclesiæ adferre satagerent, divortia cordi haberet. Sed Patriarcha consideratis mature omnibus, & ad singulos crassi istius voluminis articulos notis appostis, auctorem rogavit, ut ne posthac ejusmodi ineptis molestus sibi esse vel- let. Quod si integrum Patriarchæ responsum hoc loco apponere voluissim, nimia sane prolixitate fastidium lectori parerem: quod curiosus lector ab aliis scriptoribus petet. Licet autem Smidelinus

à Patriarcha ludibrio se habitum animadvertere, non tamen animum propterea abjecit, sed per lit- teras eundem rursus sollicitavit: ut & reliqui Lu- therani, missis ad eum Fidei suæ Confessionibus: quas tamen ille omnes tamquam adulterinam mo- netam, licet diversa forma, ejusdem tamen materia, remisit. Verum ecce tibi nigram & inveteratam ho- minum istorum malitiam, qui hoc velut præju- dicio laesos se existimantes Anno 1581. eundem Pa- triarcham postea apud Turcarum Imperatorem, Bassæ cujusdam opera, perfidiæ & prodicionis ac- cusare non dubitarunt, tamquam cum Papa com- muni Mahumetanorum & Lutheranorum hoste conspirantem: unde etiam misero illi in exilium ejecto, alter fuit substitutus. Facta sunt hæc paullo post eam quam Christiani à Turcis apud Echina- das reportarunt victoriam, Pio V. S. federis istius auctore, S. sedem tenente. Sed ad Jacobum Andream revertor.

V. Is frequentes diversis in locis passus repul- sas, & supradicti Principis consensu ad Witeber- gensem & Lipsiensem Academias profectus est, ut Theologiæ studium ejusque Doctores reformaret. Quævis autem Lutheri filio, Principis Me- dico comitatus venisset, ut hominis istius tan- quam Saxonum popularis & ob patris sui Saxonii prophetæ memoriam vulgo charissimi præsen- tia ac societas Smidelino Novo Moyse, in sua Le- ge nova promulganda invidiam minueret & exci- taret ac tanto plus adderet auctoritatis: paucis- timen librum suum probare potuit, imo plerique mirabantur, reprobum sensum in Filio Lutheri, quod is talem operam Smidelino, paternæ gloriæ æmulo, & substractori, præstaret. Quum ergo pe- stridie consensu suggestu, magna accurrente ho- minum, scholarium præsertim (qui cives fere nu- mero superant) multitudine, concionem ad popu- lum haberet, & in sermone Philippum Melanchtho- nem quondam ibi Professore, perstringere cœpisset: ecce tibi obscurum initio murmur & strepitus, mox ingens clamor præsentis juventutis exoritur, Prædicantem illum primo verbis & convitiis, mox libris, lapidibus, & quidquid ad manum, in- sectantis, tanto impetu ac furore, ut pacis hic & Concordiæ præco, in ipsa Ecclesia novo belli ge- nere deprehensus, ægre Rectoris & amicorum o- perâ studiosorum manus evaserit, ac lapideo huic imbri sese subduxerit. Hoc modo evitato pericu- lo, miser hic Theologus Dresdam profectus, gra- viter de hac injuria apud Electorem, cōquestus est:

verum

verum quia verendum erat ne tumultuantium & Magistrum sui honorem tam strenue vindicantium poena Vniuersitati (id enim genus scholas Germani Principes magni faciunt, tam ob emolumenta quae inde ad subditos redeunt, quam ut maiori in existimatione apud externos habeantur) non parum adferret detrimenti, verbis amicissimis hominem consolatus, tantae insolentiae rationes propediem exacturum se promisit, interim acquiescere iussit. Quum vero Smidelinus, ne eandem quam Vitebergae fortunam subirer, Lipsiam ipse proficisci non auderet; Augustus Elector tam Vitebergenses quam Lipsienses Theologos per litteras, ut *Formula huius Concordiae subscriberent*, grauius est cohortatus. Et plures quidem subscripserunt, non tamen sua sponte quam Principis auctoritate permoti. Nonnulli vero dubijs admodum verbis utebantur, nimirum: *Hanc formulam ut probe ita subscribo.*

IV. Porro Iacobus Andreæ de eorum qui, ut diximus, non tam sponte quam alijs rationibus persuasi subscripserant, fide & constantia dubitans, è Tubingensi Academia (quam ille non modo tunc temporis regebat, verum etiam ipsius Principis conscientiam pro suo lubitu moderabatur) Theologum euocauit, qui omnium per Saxoniam Ecclesiarum inspectionem ac curam haberet, & ut Formula illa ab omnibus Doctoribus & concionatoribus accurate per omnia obseruaretur, inuigilaret. Is vero fuit Polycarpus Leyserus, homo vulgaris, ut ipse quoniam nihil singulare erat, adeo ut ceteris Vitebergensis Academiae Theologis nulla re superior, multis vero esset inferior. Licet vero plerique ægerime ferrent, hominem nulla eximia eruditione aut rara aliqua dote eximium, sed multis, ut diximus, inferiori sibi præpositum, ei nihilominus tamquam Superintendentem obedire, & Formulæ illi, quoad vixit Augustus, insistere coacti sunt. Defuncto vero Augusto Anno 1586. III. Id. Febr. Christianus vnicus ex octo fratribus superstes patri suo Henrico (a) tantarum opum & Electoralis dignitatis heres, alio impulsus spiritu, eiecit Polycarpo, Formulæ illi nuncium remisit; & ne ad vomitum, id est, ad Lutheranismum rediisse videretur, repudiata tam Lutheri quam Smidelini doctrina, Calvinismum aperte est professus. Quod quidem quum subditi tum confederati illius, inprimis è Saxonica familia Principes per-

molestè tulerunt. Ille nihilominus ulterius progressus, Lutheranis in Academia Professoribus, ijs inprimis qui cum Smidelino sentiebant, Calvinianos substituit, à Ioanne Casimiro ad fine suo ex Heidelbergensi Academia sibi missos.

VII. Dum hæc ita fiunt, miseri subditi è Catholicis primo *Lutherani* sub Lutero; deinde sub Melanchthone, *Semilutherani Confessionista, vel Interimista*, ac nuper *Smideliniani* seu *Fabristæ*, & ad extremum Calvinistæ facti, sub tanta mutationum vicissitudine suspirantes & ad desperationem pæne redacti, exitum tandem aliquem expectabant. Quid sit? Biennio post è vita decedit Christianus Anno 1591. Dresdæ VIII. Kal. Octob. (b) relictis heredibus masculis, sed teneræ adhuc ætatis. Christiano; Ioan-Georgio; Augusto. Nouenni, Septenni & bimo. Vnde iterum, Religio Saxonum cepit fluctuare sub arbitrio Tutorum & Administratorum. Quis hic non dixerit, religionem Acatholicorum hanc illud singulare habere, ut cum domino & ipsa mutetur, quasi mutabilitatis homagium ei præstans? Subditi interim singulis annis nouas ac diuersas Fidei Confessiones aliosque libros eo pertinentes emere coacti, Smidelinum, Seneccerum, Brentium & Calvinum execrabantur. Post mortem Christiani, quippe A. 1591. uti dictum est defuncti, religionem iterum mutarunt. Dux enim Vinarie Fridericus V Vilhelmus Christiani defuncti cognatus, è Saxonica familia alterius lineæ natu maximus, Electorum affectabat, eo quod a suo Ioanni Friderico, magno illi Lutheri Achilli, ereptus, & in Mauritium; porro in Augustum, cuius filius erat Christianus, translatus fuisset. Quocirca ut non dignitatem solum Electoralem, verum etiam regiones ad eam pertinentes, quæ a ipso, post prælium ad Albim, in quo captus fuit, Imperatoris sententia ad eam fuerant, recuperaret, copias contrahebat. Et magno quidem tum in metu ac periculo versabatur Germania, ne in eas miseras quas olim bello Smalcaldio senserat, rursus incideret; cuius quidem cineres etiam tum adhuc calebant. Nam & Principes diuersa partium studia sequebantur; ut res omnino ad maximas turbas & rerum mutationem spectare videretur.

H

tur.

a Reusnerus in opere *Geneal.* b Idem ibid. in *stirpe VVstikindea.*